

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

באיש. חלה. ואית דגרסי **באש:** כאילו שופך דמים. מפני שבני אדם שנכנסין לבקר עושים לו לחולה כל רכיו: לא שיהיה ולא שימות. שהרי אינו יודע בעניינו של חולה: דלא ליסרע מוליה. דלימלא מתללגא לאלתר. אי נמי דלא ליסתעי מילי בעלייה: **מאן ואיך.** חזי דלא מתרפא אמר לנו וזכרנו: **רעים כנעמן.** שרפאיהו מנרעתו כגון אלישע דהוה נביא וזקן והשיאו ענה לנעמן: **אס יאמרו לך נערים בנה.** צית המקדש: וזקנים **אומרים ספור.** ואל תבנה: **ויסמן ולדכ מרחבט.** דכתיב (מלכים א יב) ויעזב את ענת הזקנים וגו' ונתרצו צוית המקדש על אותה ענה. והמורה לא פירש צצית המקדש ואיכא ברייתא^א דקתני כהדיא צצית המקדש: **לא לפעור.** כמו (נמדרג טו) ופקודת כל האדם מתרגמינן וסודא: **סלג שעי קמייתא רווחא דעסיא.** כדאמר בגמלא (ב"ב טו): אדילי יומא אדילי קצירא. ודילמא אמר לא אנטרין למצעי רחמי עליה דאינו כל קן חולה: **יסעדנו.** כמו ולחם לנצן **שהשכינה כו' שנאמר ה' יסעדנו.** קרי ציה יסעדנו. אי נמי יסעדנו ממש שמסעד שכינה על ראשו כדאמרן כהדיא ששכינה שרויה למעלה ממיטתו: **סדא רבה פרס.** כשנהר פרט גדול הוי עדות לגשמים שירדין לא"י דאי צבוח מכל הארלות וצאין גשמים ונפלין צפרת ומתגדל מהן. והאי דאמר' דנהר מתגדל ממי הגשמים הוי פלוגתא אדשמואל: **נהרא מכיפיה מסביר.** שזנבע מגדמותיו ולא נהר גשמים: אלא

תורה אור השלם

1. בגמלא אורבך אל תשמך ובבשלו אל יגל לך: משילי ב"ד
2. אשרי משכיל אל קל ביום קצה ומלטה יי: הילים מא ב
3. דודי נשע ונגלה מני באהל רעי קפדתי כארג חדי מדלה יבצעני מיום עד לילה ויחלימיני: ישעיהו לח א
4. ויאמר לו מדוע ירעה ככה דל בן המלך בבקר בבקר הלוא תגדיל ויאמר לו אמנו את המלך אחות אבשלם אחי אני אהב: שמואל ב יג ד
5. כל בעל פה ה' למענהו וגם רשע ליום קצה: משילי טו ד
6. ה' ישמרו ויחיהו ואשר בארץ ואל תתנוהו בגשם אביהו: תהלים ג א
7. אמר אל רחבעם בן שלמה מלך יהודה ואל קל בית יהודה ובנימין ויהי העם לאמהו: מלכים א יב כב
8. ה' יסעדנו על ערש דף קל משכבו והפכת בלחיו: תהלים מא ד

גליון הש"ס

גמ' לא לבקור איניש. עיין רש"י שבת דף ע"ב ד"ה סועד וי"ל דגרסי: כאן לא ליעסוד:

מוסף רש"י

דכל דסני לי ליהדיה לי. ומתן קי יסוד מתון אף מעלי (ברכות נה). מטרא במערבא. נהרא יסדאל, סהדא רבה פרת. פרת מעיד דנדר שיהו יוד דמלך יסדאל כגל וגל ממי גשמים וידעין צי ככל שירדו גשמים כהדי ארץ יסדאל ושמתי על אחיסי (שבת סה) ובעי"ה בבורות נה). נהרא מכיפיה מתברך. משפשו ומקורו ומסלעו, סלע מתרגמינן כיסא, מכיפיה מיכין ולא ממי גשמים (שבת סה). אין המים מטהרין בוחליין. אין מטהרין ארס וילס טוהלין צפן דרך חולה ויכין להשכיב

ויחייהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו יי' ישמרהו מיצר הרע ויחייהו מן היסורין ואושר בארץ שיהו הכל מתכבדין בו ואל תתנהו בנפש אויביו שיודמנו לו ריעים כנעמן שריפו את צרעתו ואל יודמנו לו ריעים כרחבעם שחילקו את מלכותו תנא ר"ש בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים בנה וזקנים סתור שמע לזקנים ואל תשמע לילדים שבנין ילדים סתוריה וסתירת זקנים בנין וסימן לדבר ר' רחבעם בן שלמה אמר רב שישא בריה דרב אידי ר' לא ליסעוד איניש קצירא לא בתלת שעוי קדמייתא ולא בתלת שעוי בתרייתא דיומא כי היכי דלא ליסח דעתיה מן רחמי תלת שעוי קדמייתא רווחא דעתיה בתרייתא תקף חולשיה ר' אמר רבין אמר רב מניין שהקב"ה הן את החולה שנאמר ר"ש יסעדנו על ערש דוי וגו' ואמר רבין אמר רב מניין שהשכינה שרויה למעלה ממדתו של חולה שנאמר יי' יסעדנו על ערש דוי תניא נמי הכי הנהנכם לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא ע"ג ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב ע"ג קרקע מפני שהשכינה שרויה למעלה ממדתו של חולה שנאמר יי' יסעדנו על ערש דוי ואמר רבין אמר רב מטרא במערבא סהדא רבה פרת ופליגא דשמואל דאמר שמואל מכיפיה מתברך ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין המים מטהרין בוחליין אלא כשנראה לעין שנמרצו הרבה מחמת המטר: ופליגא דידיה אידיה דאמר שמואל אין המים מטהרין בוחליין. אלא

באיש. חלה: אין מנאק עליו רחמים לא שיהיה ולא שימות. נראה זעירי דה"ק פעמים שצריך לבקש רחמים על החולה שימות כגון שמנאטער החולה בחליו הרבה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרין צפרק הנושא (תפוזות קד). דכיון דחזאי אמתיה דרבי דעל כמה זימנין צצית הכסא ואנח תפליין וקא מנטער אמרה יי' לון שיכופו העליונים את התחמונים כלומר לדימות רבי. ומש"ה קאמר דהמנאק חולה מועילו בתפלתו אפי' לחיות מפני שהיא תפלה יותר מועלת ומי שאינו מבקרו אין צריך לומר שאינו מועילו לחיות אלא אפי' היכא דאיכא ליה הנאה צמימה אפי' אותה וזוטרמי אינו מהנהו: **לא ליסעוד איניש.** לא יבקר. ופקודת כל האדם מתרגמינן וסודא: **קצירא כהנא שעי קמייתא רווחא דעסיא.** וכסבור המנאק שנתרפא ואין צריך לבקש רחמים עליו: **צפרייתא תקף חולשיה** וכסבור שהוא כהפסס סקיה ומתליש מן הרחמים: **לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי ספסל.** איכא מאן דאמר דדוקא כשהחולה שוכב על גבי קרקע שנתלגא מנאק גבוה ממקום שכינה: **אמר ר' אינו אמר רב מטרא צמערבא סהדא רבה פרס.** כשיוצא מטר צא"י מעיד עליו פרת בצבל שכל שהוא גדול צידוע שאע"פ שלא ירדו גשמים כאן ירדו גשמים צא"י. ונפקא מינה שאסור לטבול כל לפי שאין מי גשמים הנוטפין מטהרין בוחליין אלא צאצורין כלומר דקוין וקיימי כדתינא כספריי) אי מה מעיין מטרא בוחליין אף מקוה מטרא בוחליין ת"ל אף מעיין וצור' מעיין מטרא בוחליין ומקוה צאצורין הילכך כל היכא דאיכא למיחש שמה רבו נוטפין על הזוחלין אסור והיינו כשהנהר גדול הרבה אצל אס היה הולך לאטו או שלא תרצה אלא מפני שיש ליתא לנפוקי צרייית נוטפין שרי דלתינא בתוספתא הרי"ד ר' אלעזר בר דבון על הזוחלין שרבו על הנוטפין שהם כשרים ר' ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מסביר. כלומר ממקורו הוא מתגדל שאע"פ שאנו רואים שכההגשמים יורדין והוא מתברך עיקר צרייין ממקורו הוא כדאמרין צפרק סדר תעניות (תענית כה): אין לך כל טפח וטפח יורד מלמעלה שאין תהוה עולה לקראתו טפחים ונמלא שלעולם זוחלין רבין על הנוטפין דהא לנפח של גשמים איכא טפחים דנעייין הלכך לשמואל מותר לטבול צנורות לעולם אפי' אלא

תוספות

לפעור. אס יבקר לחולה. פוקד מתרגמינן וסוד: רווח רווח נפשיה. חולה וספור המנאק החולה עזר לו חזי ומנע מלנאק רחמים: בתלת ומקוה תקף חולשיה. ובריתא מלנאק רחמים עליו: סהדא רבה פרת. שרבו מימיו מן הגשמים:

פירוש הרא"ש

ר"ה חלבו באיש. צצית חלה דמלמרי צצית מלתיקין (דף נ) מן קדס חלשא צצית: שכבודו ורביצו לפניו. לפני החולה צצו רבי עקיבא כי היכנס לבקר את החולה מפקח כל צרכיו ומתוהו: אינו מבקש עליו רחמים כי לא ישיחה ולא שימות. או היא רעה גדולה שחש היה מנאקו היה מבקש עליו רחמים ואפשר שעת לזון הוא ותהיה תפלתו גשמת ומעשית הדיקור נעשת שימות: דלא ליתרע מוליה. דלפ מורא חדוד סכני (שבת לב) ואולי כנאקה מועטת שיקב שזולא ידעמו יתוקף חזיו: משכיל אל דל. משעיה אלו לבקרו ולפקח צרכיו: שריאמרו בעצרתו. שהשאוהו ענה לטבול צרכין: רחבעם בן שלמה. שהשאוהו ענה לומר אפי יבקר אתכם צפרייתא ואפי עקריסי: לא ליסעוד. לא לבקרו: ר' רוחא דעסיא. וספור הוא שנתרפא ולא יספלא עליו: תקף חולשיה. וכבר הוא מוכז גשמים שירדו בצרף יסדאל גלג הנהר ורבה ורואין צי ככל ושמתי על אחיסי: נהרא מכיפיה מתברך. מסלעו ומקורו מימיו גדלין וקלע גדול הנהר נהר ההסוד כדאיתא בתענית (דף צפרק סדר תעניות ודף שבת נ) שאלו קי טפח יורדת מלמעלה שאין לך טפחים עליו כנראה הילכך לא יגדל הנהר ממי גשמים שפולין מתקוה אחד: אין המים מטהרין בוחליין. דמישיקין שמה רבו עליו נוטפין שמי גשמים רבו על עיקר מן והנה ומנעולו צרו ולא אמר קמא קמא צביל של דבר שדרכו ליגדל וגם גדל

צלי הפסק לא אמר קמא קמא צביל כמו שנאמר לקמן צפרק הנויר מן היקב (דף נה): וכיון דלתי צביל נהפכו כולם לנוטפים ומן כנסת מקוהו (פ"ה מ"ה) העטפין מקוהו ואינו מטהר בוחליין (ר"ן מ"ל אף חלק מעיין מטרא כדאמרין צפרק הנושא (תפוזות קד). כל הימים מתקוה הימים ממועתי: הם כאן והיינו טעמא דלשון